

Često postavljana pitanja o konzervansima u kozmetičkim proizvodima

Što su konzervansi?

Konzervansi su sastojci/tvari koje mogu spriječiti ili smanjiti rast mikroba u kozmetičkim proizvodima. Konzervansi štite proizvode od kontaminacije mikroorganizmima, poput bakterija i gljivica (kvasci, plijesni), tijekom skladištenja i kad ih potrošači upotrebljavaju. Oni mogu produljiti rok trajanja kozmetičkih proizvoda.

Zašto su konzervansi potrebni u kozmetičkim proizvodima?

Konzervansi su prisutni u kozmetičkim proizvodima radi smanjenja rizika kontaminacije proizvoda mikrobima i osiguravanja prikladnosti i sigurnosti proizvoda za potrošače pri upotrebi. Bez upotrebe konzervansa kozmetički bi se proizvodi, kao hrana i drugi proizvodi kojima se potrošači izravno koriste, mogli kontaminirati mikroorganizmima što bi uzrokovalo kvarenje i smanjenu djelotvornost, a možda i nadraživanje, infekcije ili druge štetne učinke na zdravlje potrošača.

Jesu li svi konzervansi isti?

Konzervansi se znatno razlikuju, kao i njihova svojstva očuvanja kozmetičkog proizvoda. Konzervansi se razlikuju pa rasponu mikroorganizama koje mogu kontrolirati. Neki su djelotvorni protiv bakterija, ali ne i protiv gljivica, a neki mogu biti djelotvorni samo protiv gljivica.

Neki konzervansi djelotvorni su u određenoj vrsti kozmetičkih proizvoda zbog kemijskih svojstava njihovih formulacija. Na primjer, neki konzervansi djelotvorni su samo u formulacijama s niskom pH vrijednošću, dok su drugi konzervansi djelotvorni u širem rasponu pH vrijednosti. Stoga je potreban širok raspon konzervansa za ispunjavanje potreba svih formulacija proizvoda.

Kako se utvrđuje sigurnost upotrebe konzervansa u kozmetičkim proizvodima?

Prije upotrebe konzervansi se podvrgavaju strogim ispitivanjima, uključujući sigurnosne procjene i ispitivanje kvalitete.

Kozmetički proizvodi koji se stavljaju na tržište moraju biti sigurni za uporabu u svakoj situaciji. Stoga svi sastojci, uključujući i konzervanse, moraju biti sigurni za potrošače.

Kako proizvođači utvrđuju i odabiru konzervanse za upotrebu u kozmetičkim proizvodima?

Pri odabiru konzervansa za upotrebu u obzir se uzima niz čimbenika. Konzervansi se odabiru u skladu s ostalim sastojcima, željenim učinkom, pakiranjem proizvoda, dijelom tijela za koji je proizvod namijenjen i navikama

potrošača tijekom uporabe. Konzervansi moraju biti sigurni, kompatibilni sa svim sastojcima, topivi i dobro raspršeni radi optimizacije konzerviranja.

Cilj je upotrijebiti najmanju koncentraciju za dobivanje optimalne djelotvornosti i istodobno izbjeći sigurnosne poteškoće povezane s određenim konzervansom.

Različite vrste proizvoda, kao i različite potrebe potrošača, mogu zahtijevati uporabu različitih konzervansa u različitim količinama, kako bi se spriječila kontaminacija proizvoda i zajamčila sigurnost potrošača. Za odabir djelotvornog sustava konzerviranja potrebno je iskustvo i znanje o interakciji konzervansa i ostalih sastojaka u formuli. Vrste i količine konzervansa koji se upotrebljava radi djelotvornosti proizvoda određuju se na temelju formulacije proizvoda i njegove namjene.

Što je „paleta“ kozmetičkih konzervansa i zašto je važno imati širok raspon konzervansa?

Paleta kozmetičkih konzervansa je raspon dostupnih sastojaka kojima se može kontrolirati rast mikroorganizama u kozmetičkim proizvodima. Raznolika paleta raspoloživih konzervansa potrebna je za osiguravanje da su sve vrste proizvoda adekvatno zaštićene od kontaminacije i za osiguravanje sigurnosti potrošača. Različiti konzervansi djeluju na različite načine te stoga proizvođačima treba osigurati pristup širokom rasponu konzervansa za osiguravanje odgovarajućeg sustava konzerviranja za sve vrste proizvoda.

Kako su kozmetički proizvodi izloženi mikroorganizmima?

Mikroorganizmi se najbolje razvijaju u vlažnim, toplim i tamnim mjestima. Niz kozmetičkih proizvoda su proizvodi na bazi vode i obično se pohranjuju i upotrebljavaju na sobnoj temperaturi u vlažnom okolišu kućanstva (npr. u kupaonicama), čime se povećava mogućnost kontaminacije.

Mikroorganizmi se mogu unijeti u proizvode koje potrošači redovito upotrebljavaju i tijekom primjene. Primjer bi bio krema za kožu u širokoj posudi koja se primjenjuje vršcima prstiju.

Kako proizvođači osiguravaju odgovarajuće konzerviranje proizvoda?

Konzervansi se desetljećima upotrebljavaju u kozmetičkim proizvodima na siguran način. Odgovornost je proizvođača osigurati djelotvornost i sigurnost konzervansa namijenjenog za tu svrhu.

Kako bi se utvrdila učinkovitost odabranog sustava konzerviranja, potrebno je provesti ispitivanja u svakoj fazi razvoja kozmetičke formulacije, kao i na

gotovom proizvodu u konačnom pakiranju. Tim se ispitivanjima osigurava da proizvod udovoljava regulatornim zahtjevima za sigurnost potrošača.

Koje vrste kozmetičkih proizvoda trebaju sadržavati konzervanse?

Kozmetički proizvodi s visokim udjelom vode, poput krema i losiona, maskare ili tekućeg tuša za oči moraju sadržavati konzervanse kako bi se očuvali u dobrom stanju i kako bi bili sigurni za uporabu.

Samokonzervirajući proizvodi (to jest bakterije u njima ne mogu rasti zbog njihova sastava) ne moraju sadržavati konzervanse osim ako postoji vjerojatnost da tijekom upotrebe potrošač unese mikrobe u proizvod. Na primjer, na površini ruževa za usne ili šminke koja se redovito upotrebljava može se razviti plijesan ako njihova formulacija ne sadržava konzervans protiv gljivica.

Kako su konzervirani proizvodi koji su označeni kao „prirodni“ ili „organski“?

Neovisno o posebnim marketinškim navodima ili označivanju proizvoda, sve kozmetičke proizvode mora se na odgovarajući način konzervirati i testirati. To je posebno važno za proizvode koji sadržavaju vodu ili su označeni s „aqua“ jer su vlažni uvjeti idealni za rast mikroorganizama. „Prirodni“ ili „organski“ kozmetički proizvodi nisu iznimka i moraju se podvrgnuti istoj razini testiranja kako bi se osiguralo da su na odgovarajući način konzervirani te sigurni za potrošača, kao i svi ostali kozmetički proizvodi.

Kako djeluju konzervansi u kozmetičkim proizvodima?

Konzervansi štite kozmetičke proizvode sprječavanjem i kontroliranjem rasta ili širenja mikroorganizama, poput bakterija i gljivica, koje se mogu unijeti pri upotrebi proizvoda tijekom njegova životnog vijeka. Ti važni sastojci osmišljeni su za specifično i selektivno suzbijanje raznih mikroorganizama.

Konzervansi djeluju na dva načina. Prvi je uništavanje vegetativnih ćelija koje su prisutne u kozmetičkom proizvodu tijekom proizvodnje. To se obično postiže kemijskim reakcijama koje narušavaju stanične stijenke ili ometaju biokemijske putove. Drugi je zaustavljanje ili smanjivanje rasta mikroorganizama stvaranjem okruženja u kojem se mikroorganizmima ne dopušta razmnožavanje ili klijanje (u slučaju spora).

Smanjivanjem rasta i širenja mikroorganizama ti sastojci igraju važnu ulogu u sprječavanju kvarenja proizvoda i zaštiti potrošača od mogućih štetnih posljedica na zdravlje, poput infekcija kože ili oka, koje mogu nastati kontaminacijom proizvoda tih mikroorganizmima.

Što bi se dogodilo kad kozmetički proizvodi ne bi sadržavali konzervanse?

Bez konzervansa kozmetički bi proizvodi bili opasni za potrošače, imali bi vrlo ograničen rok trajanja te bi se lako kvarili. Proizvodi s visokim udjelom vode možda bi se morali zamijeniti za tjedan dana ili kraće. Kao i kod prehrambenih artikala, hlađenjem bi se možda produljio rok trajanja nekonzerviranih kozmetičkih proizvoda. No čak i tada za niz proizvoda ne bi bilo moguće jamčiti kvalitetu.

IZVOR: Evropska Komisija

NADLEŽNOST: Republika Hrvatska, Ministarstvo zdravstva, Ksaver 200a, 10000 Zagreb